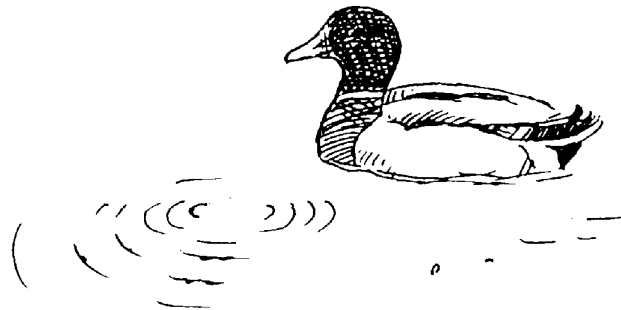

DYKANDE SIMÄNDER

Jörgen och Jonas Grahn

De flesta har väl hört talas om simmande dykänder, men hur är egentligen med dykande simänder?

Dykänder skaffar normalt föda genom att dyka ner till vegetationen på några meter djupt vatten, medan simänderna äter från vattenytan eller "tippar" ner till vegetationen på grunt vatten.

Gräsand

I en kort rapport i Vår Fågelvärld 1986:1 beskriver Peter Bernövall observationer han gjort av dykande gräsänder. Änderna i fråga övervintrade i år i trakten av Nora, och hade 1986 setts utöva beteendet tio vintrar i rad. Änderna befanns dyka efter bottenlevande snäckor. Bernövall drar parallellerna till den grönländska, havslevande gräsandspopulationen, som regelbundet dyker efter blötdjur. Han spekulerar i att dykbeteendet kan ha utvecklats av en lokal gräsandspopulation för att de ska klara vintern utan att behöva flytta. Bernövall har gjort ganska omfattande efterforskningar. Han finner inga uppgifter från Sverige, och endast sporadiska noteringar i litteratur från kontinenten om vuxna gräsänder som dyker efter föda. Under de senaste åren har vi då och då sett vuxna gräsänder dyka efter föda på flera olika

okaler, bland annat reningsverkets utlopp i Hulesjön, Sjötorpasjöns östra sida och kanalerna på Nyhems mosse.

Observationerna har gjorts på hosten eller i övervintrande flockar. I flera fall, till exempel på vintern i Hulesjön, var förhållandena förmodligen svåra för vanligt födosök.

Sammanlagt har vi sett gräsänder dyka vid cirka tjugo tillfällen. Som mest har sju änder dykt samtidigt.

Gräsänder dyker gärna av andra orsaker än att skaffa föda, till exempel vid lek eller vid fara. Vi vill poängtera att så inte var fallet vid de här tillfällena.

Kricka

Den 19:e september i 1994 sågs en kricka i Hulesjöns inlopp, uppenbarligen dykande efter föda. Den låg där tillsammans med några tämligen slöa gräsänder, men dök åtminstone en gång och var då nere fem sekunder eller mer. På platsen bedömer vi att det är 1,5-2 meter djupt, kanske mer, och tämligen dygt. Krickan dök ordentligt djupt som vilken dykand som helst, åtminstone så djupt att vattenytan inte krusades när den rörde sig under vattnet.

Vi har inte rådfrågat Handbuch der Vögel Mitteleuropas eller andra verk, men vi

Sidan 2

antar att dykande krickor inte är mer kända än dykande gräsänder.

För oss verkar det som om varken gräsand eller kricka drar sig för att dyka efter födan när situationen så kräver, eller när födan djupare ner verkar mer lockande än den de kan nå på normalt sätt. Inte heller verkar de vara speciellt klumpiga när de dyker.

Att behärska dykkonsten kan vara värdefullt när flockar övervintrar i mellan-svenska vattendrag och de grunda delarna fryser till. Kanske är det på grund av det mildare klimatet söderut som det finns så få noteringar av dykande simänder i engelsk och tysk litteratur.